

ARBEIDSRIJPHEID EN ARBEIDSBEREIDHEID AAN DE SLAG

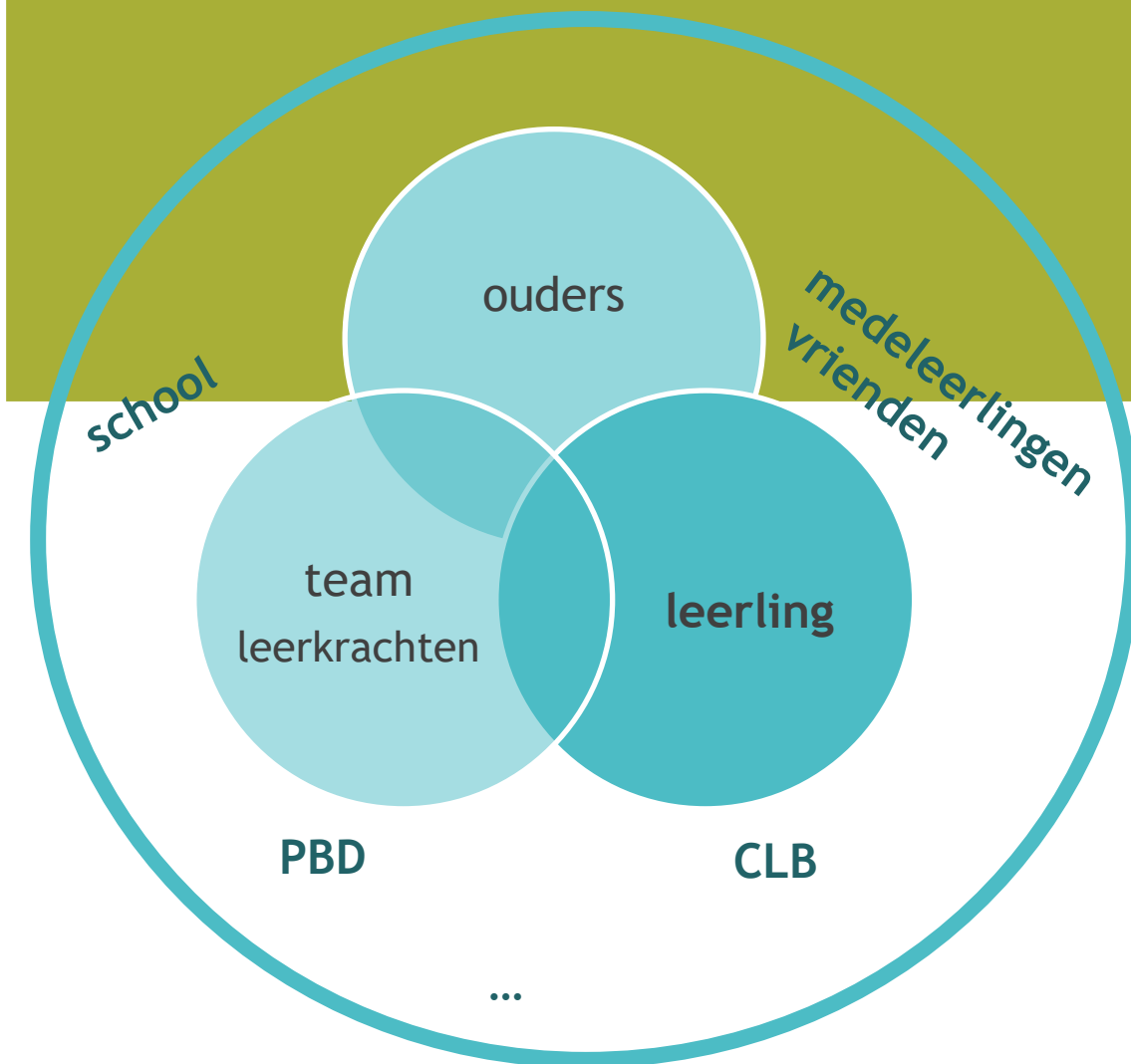
Infosessie Onderwijsloopbaanbeleid

14 februari 2022

Koen Stassen (Katholiek Onderwijs Vlaanderen)

Leerlijn beroepsoriëntering en zelfsturend leren

advies arbeidsrijpheid en arbeidsbereidheid

- KR heeft een volledig dossier
- leerling en ouders zijn niet verrast

Enkele uitdagingen...

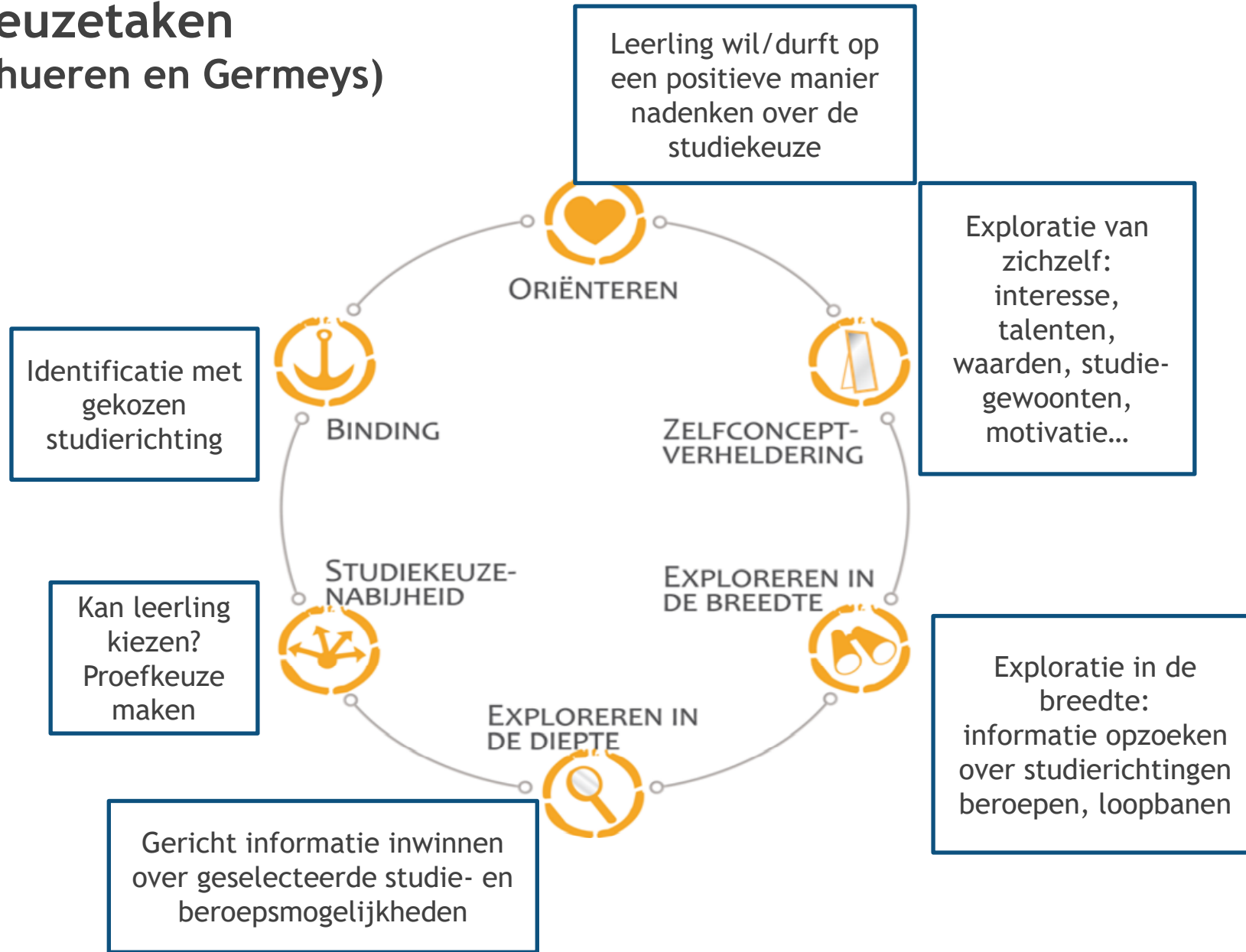
Onderzoek toont aan...

- Leerlingen willen meer betrokken worden bij advisering. (Metastudie duaal leren - 2021)
- Ouders hebben grotere invloed op studiekeuzep proces dan vrienden. Streef naar maximale ouderbetrokkenheid bij het studiekeuzep proces. (Viona-onderzoek 'Wie kiest voor duaal leren' - 2021)

Leerlingen begeleiden bij het maken van een goede studiekeuze: zes keuzetaken (Verschueren en Germeys)

Arbeidsrijp?

Arbeidsbereid?

Exploratie van zichzelf

- Welke verschillende competenties (dimensies) zijn belangrijk in de context van de duale opleiding?
- Wat is het relatief belang van elke competentie?

Onderzoek toont aan....

Competentieparticiperen op de werkvloer		Competentieveren op de werkvloer	
Betrouwbaar handelen	Afspraken rond aanwezigheid naleven	Plannen	Afspraken rond leerdoelen naleven
	Afspraken rond uitvoeren taken naleven		Initiatief nemen om relevante informatie te verzamelen
	Eerlijk en discreet zijn		Belangrijke informatie vastleggen
	Respect tonen voor mensen en materiaal	Monitoren	Eigen vooruitgang opvolgen
Voor zichzelf opkomen	Communiceren over barrières voor leren		
Respectvol en beleefd communiceren	Flexibel omspringen met wijzigingen in leertraject		
Open staan voor feedback van anderen	Volhouden indien zich barrières opwerpen		
Gepast communiceren	Communiceren over afwijken van afspraken	Evalueren	Reflecteren over sterke en zwakte punten
	Werk afwerken, kwaliteitsvol werken		Open staan voor feedback van anderen
	Doseren van inspanning, volhouden		
Zelfstandig werken	Werk zien, initiatief nemen		

Gemotiveerd vereren en participeren op de werkvloer	
Positieve leeroriëntatie	Bereid zijn om te leren, deegierig zijn
	Bereid zijn om een extra inspanning te leveren
Positieve keuze voor beroep	Affiniteit met het gekozen beroep hebben
	Inzicht hebben in werkomstandigheden
	In staat zijn te reflecteren over de beroepskeuze
Zelfeffectiviteit	Geloven in de eigen kwaliteiten en capaciteiten om te leren en functioneren op de werkvloer

Toelichting bij de dimensies

- Nood aan nieuwe terminologie: ‘competent voor duaal leren’ (i.p.v. arbeidsrijp/arbeitsbereid)
 - competent om te participeren op de werkvloer
 - competent om te leren op de werkvloer
 - gemotiveerd om te leren en te participeren op de werkvloer
- **Fundament** = ‘gemotiveerd om te leren en te participeren op de werkvloer’
- **Risico’s** verbonden aan het gebruik van het overzicht!
 - het overzicht als standaard voor elke opleiding
 - vaststelling: **vrij grote eensgezindheid**, maar toch verschillen voor specifieke beroepen, opleidingen, sectoren,...
 - aanbeveling: het overzicht is een **startpunt** dus maak afspraken binnen het leerkrachtenteam over welke competenties (+ relatief belang) belangrijk zijn voor de opleiding
 - het overzicht als afvinklijst voor advies arbeidsbereidheid/arbeitsrijpheid
 - vaststelling: starten in een duaal of niet- duaal leertraject is **opnieuw een vertrekpunt** voor de verdere ontwikkeling van de competenties
 - aanbeveling: tijdens de delibererende KR bespreken in welke mate de competenties aanwezig zijn, heeft (naast het wettelijk verplicht advies) als **doel**
 - relevante info te noteren voor opmaak van een gericht ontwikkelingstraject in de vervolgopleiding
 - een geschikte werkplek te vinden (matching) waar competenties verder ontwikkeld worden

Exploratie van zichzelf, exploratie in de breedte en de diepte

GEWOON SO: vakken, projecten, activiteiten, complementaire uren

Gemeenschappelijk Funderend Leerplan (GFL) als onderbouw en fundament

VAKKEN

- verbreding, verdieping
- zelfstandig werk, groepswork
- observatieopdrachten, doe-opdrachten
- bedrijfsbezoek, studie-uitstap
- ...

GFL
zorgt voor
fundament
vorming

PROJECTEN/ ACTIVITEITEN/COMPLEMENTAIRE UREN
(school/graad/klas)

GFL als onderbouw en fundament

op betekenisvolle manier eigen identiteit ontwikkelen
bv zelfeffectiviteit: geloven in de eigen kwaliteiten en capaciteiten om te leren en te functioneren op de werkplek

zich bewust engageren in school en samenleving
bv. betrouwbaar handelen

creativiteit en ondernemingszin ontwikkelen
bv plannen en monitoren

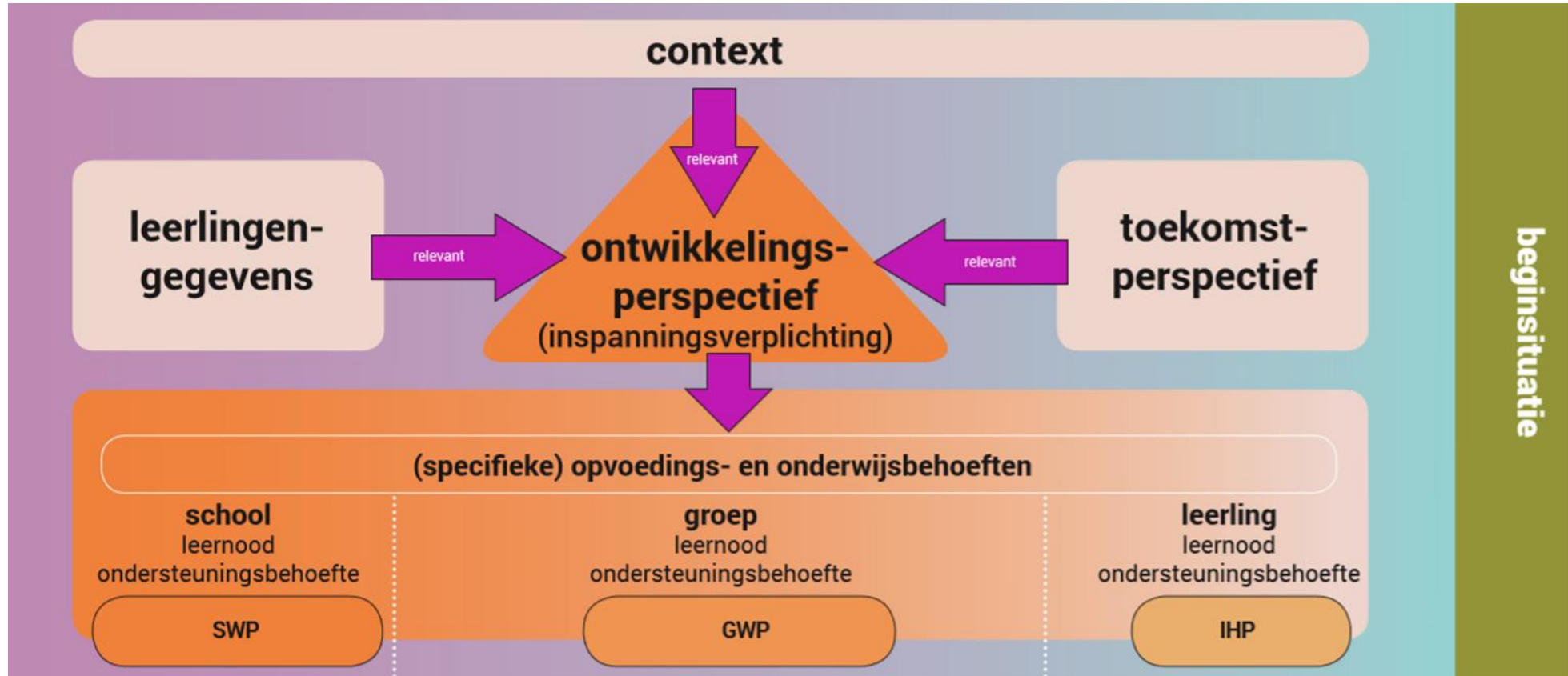
informatie verwerven en verwerken
**bv plannen
bv monitoren
bv positieve keuze voor beroep**

bewust en zorgzaam omgaan met anderen
**bv gepast communiceren
bv betrouwbaar en stipt handelen**

bewust leren, eigen leren in handen nemen en betekenisvolle studiekeuzes maken
**-oriënteren: bv. positieve leeroriëntatie
-zelfexploratie:
bv zelfstandig werken
bv plannen, monitoren, evalueren
bv zelfeffectiviteit
-exploratie in de breedte en de diepte + keuzenabijheid en binding
bv positieve keuze voor beroep**

Exploratie van zichzelf, exploratie in de breedte en de diepte

BuSO OV3: ontwikkelingsdoelen als onderbouw en fundament

Ontwikkelingsdoelen als onderbouw en fundament

INTEGRATIE
ALGEMENE EN SOCIALE VORMING
BEROEPSGERICHTE VORMING

bv planning: RV55

Functionele reken-vaardigheid

Milieu-educatie

Lichamelijke opvoeding

Functionele taal-vaardigheid

bv gepast communiceren: TV1, TV31, TV43,
bv betrouwbaar en stipt handelen: TV 65
bv plannen: TV46, TV47, TV90
bv monitoren: TV32

ICT

De leerling in zijn groei tot persoon
ONTWIKKELINGSDOELEN

Burgerzin

bv betrouwbaar en stipt handelen: BZ3, BZ37
bv positieve keuze voor een beroep: BZ38,

Gezondheids-educatie

Sociaal-emotionele vaardigheden

Vrijtijds-vaardigheden

Leren leren

bv monitoren/evalueren: GE42
bv betrouwbaar en stipt handelen: GE56

bv monitoren: SEE3, SEE70
bv betrouwbaar handelen: SEE 36, SEE55, SEE74
bv zelfeffectiviteit: SEE2
bv zelfstandig werken: SEE10
bv positieve leeroriëntatie: SEE5, SEE6, SEE11
bv positieve keuze beroep: SEE 4

-oriënteren: bv. positieve leeroriëntatie: LL1
-zelfexploratie:
bv zelfstandig werken: LL2, LL38,
bv plannen: LL 16, LL40,
bv monitoren: LL12, LL23, LL26,
bv evalueren: LL11
bv betrouwbaar en stipt handelen: LL48
-exploratie in de breedte en de diepte + keuzenabijheid en binding
bv positieve keuze voor beroep: LL 8, LL10,...

Aandachtspunten

- Dimensies ‘arbeidsrijpheid, arbeidsbereidheid’ integreren in de leerlijn OLB
Hulpmiddelen
 - Leer- en leefportfolio, studiekeuzeportfolio met specifieke opdrachten voor leerlingen en ouders
 - Ontwikkelingsfiches, leerlingvolgsysteem voor leerlingenbegeleider en vakleerkrachten om proces zo goed mogelijk in kaart te brengen
 - Gevalideerde tools uit de omzendbrief dual leren
- Diverse **taken en rollen expliciteren** in een overzichtelijk stappenplan aansluitend bij het pedagogische project van de school. Duidelijkheid over *wie wat wanneer* precies doet?

Aandachtspunten

- Traject uittekenen en keuzetaken structureel inbedden in OLB

Planning activiteiten rond

- oriëntering (sensibiliseren)
- zelfexploratie (acties om zelfkennis te bevorderen)
- exploratie in de breedte (verzamelen informatie over s.r., beroepen...) en in de diepte (getuigenissen oud-leerlingen, bezoek opendeur school met duale opleiding,...)
- studiekeuzenabijheid (proefkeuze) en binding (definitieve keuze)

Ruimte voorzien voor

- klassenraden (portret, begeleidend, delibererend)
- tussentijdse reflectiemomenten
- overlegmomenten met ouders en leerling: uitwisseling relevante informatie
- schooleigen initiatieven: infomomenten op school of via bedrijfsbezoek, gesprekken met oud-leerlingen, snuffelstage, ...

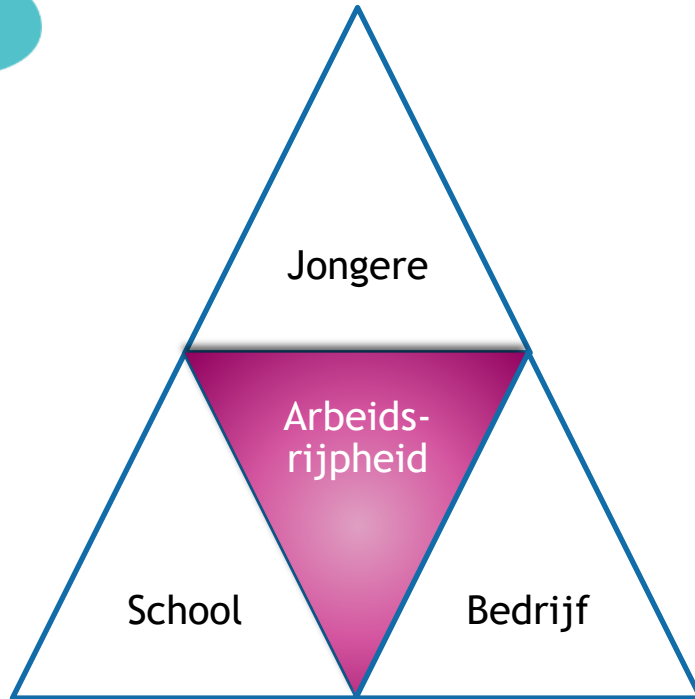
Aandachtspunten

- Professionalisering leerkrachten
 - modernisering is voor iedereen een grote vernieuwing
 - profielen duale en niet-duale leertrajecten als opstap naar de arbeidsmarkt of verdere studies
 - loopbaanroosters, overgangs- en toelatingsvoorwaarden, ...

Onderzoek toont aan...

‘39% van de leerkrachten geeft zelf aan dat ze zich gemiddeld of slecht geïnformeerd voelen over duale opleidingen’ (Viona-onderzoek 2021)
- Ouders en leerlingen vanaf de eerste graad kennis laten maken met duale leertrajecten en andere vormen van werkplekleren (Viona-onderzoek 2021)
- Belang van goed onderbouwde gesprekken tussen leerling en leerkracht met focus op groeiproces: dialoog aangaan vanuit eigenheid vak na observaties, afnemen testen/gebruik screeningtools...

Naar een advies... (na voorlopige keuze, definitieve keuze)

Arbeidsrijpheid is een **dynamisch** begrip

- Een positief advies betekent niet dat de leerling sterk is in ALLE competenties. Competenties worden **verder ontwikkeld in de vervolgopleiding** (duaal of niet-duaal).
- Het ‘klaar zijn voor duaal leren’ is een **gezamenlijke verantwoordelijkheid** van de school, de werkplek en de jongere
- Of een jongere kan beginnen (positief advies) is niet alleen **persoonsgebonden**, maar wordt mede bepaald door de **context**: ‘In welke mate kan en wil het bedrijf en de school de leerling verder ondersteunen?’

Onderzoek toont aan...

Advies is een aanknopingspunt voor matching, niet voor selectie:

*‘Koppel het advies van de klassenraad van het **profiel van de leerling** op vlak van ‘arbeidsrijpheid’ aan **profielen van bedrijven**, die de context aanbieden waarin de leerling kan leren op de werkvloer’.*

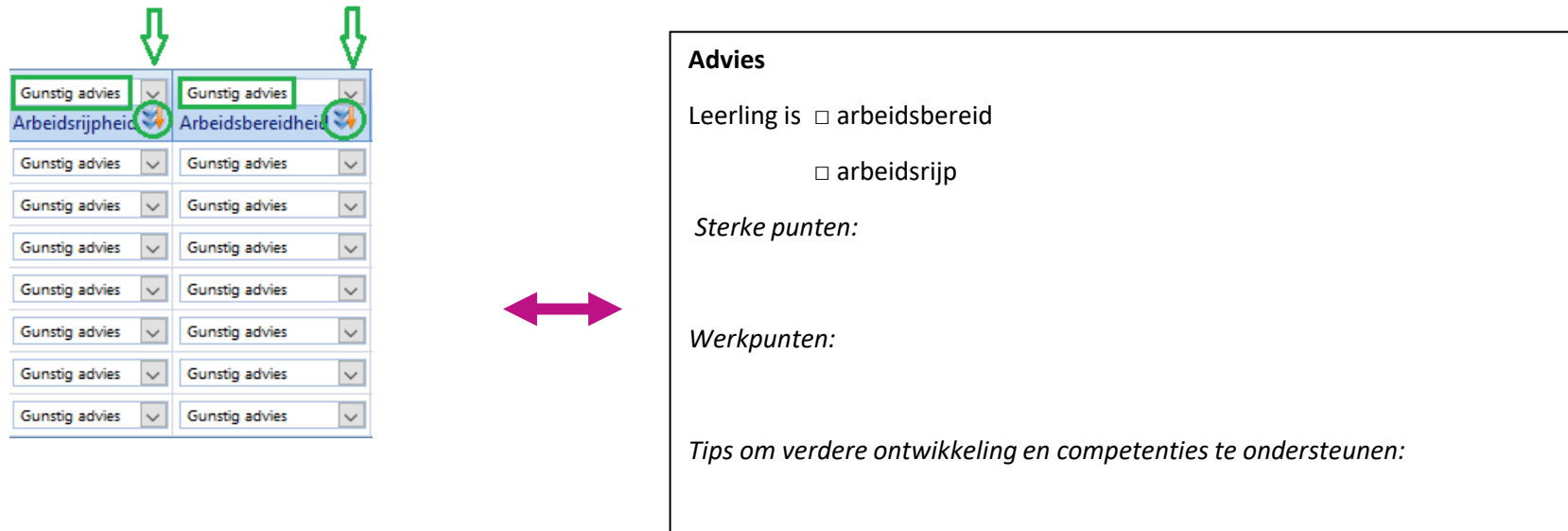
Studiekeuzenabijheid en binding

- **Bespreking voorlopig advies** met ouders en leerling voor delibererende KR
 - Positief advies: binding met studiekeuze wordt sterker
 - Negatief advies: leerling en ouders uitnodigen om samen opnieuw tijd te maken voor zelfexploratie, exploratie in de breedte en de diepte

- **Binding met gekozen opleiding versterken**
 - Snuffelstage
 - Gesprek met trajectbegeleider, mentor van duale opleiding
 - Gesprek met oud-leerling
 - Raadplegen cursusmateriaal opleiding

Het advies arbeidsrijpheid arbeidsbereidheid

- Delibererende KR oordeelt toekomstgericht: **elementen in advies opnemen die belangrijk zijn in de verdere onderwijsloopbaan van de leerling**

The image shows a digital interface for providing advice. On the left is a grid of dropdown menus. The top row has two dropdowns labeled 'Arbeitsrijpheid' and 'Arbeitsbereidheid', both set to 'Gunstig advies'. Green arrows point to these two dropdowns. Below them are seven rows of two 'Gunstig advies' dropdowns each. A pink double-headed arrow points from this grid to a text box on the right. The text box is titled 'Advies' and contains the following text:

Advies
Leerling is arbeidsbereid
 arbeidsrijp
Sterke punten:

Werkpunten:

Tips om verdere ontwikkeling en competenties te ondersteunen:

- **Bespreek het advies altijd met leerling en eventueel met ouders**

Enkele reflectievragen

- In welke mate zijn de competenties uit het onderzoek relevant voor de opleiding? Hoe belangrijk is elke competentie? Ontbreken er competenties?
- Hoe krijg je zicht op de mogelijkheden en de onderwijsbehoeften, de interesse en de talenten van de leerling? Hoe breng je dit in kaart?
- Op welke manier is de leerling en de ouders en zijn ook de vakleerkrachten betrokken bij het keuzeproces en de screeningsmomenten?
- Onderzoek wijst uit dat de perceptie van ouders en leerlingen t.o.v. de duale opleiding vaak negatief is. Hoe kan jij als leerkracht deze perceptie verbeteren?
- Hoe creëer je een sfeer waarin de studiekeuze in alle openheid kan besproken worden?
- Hoe kan je reageren als leerling en ouders niet akkoord gaan met het advies?

Nog bijkomende vragen?

koen.stassen@katholiekonderwijs.vlaanderen

coördinator onderwijs-arbeidsmarkt secundair onderwijs - duaal leren - leren en werken

wim.ronge@katholiekonderwijs.vlaanderen

pedagogisch begeleider BuSO (o.a. duaal leren)

